

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska

w sprawie z powództwa R. P.
przeciwko P. Spółce
z ograniczoną odpowiedzialnością w G.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 18 lutego 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 29 listopada 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. przyznaje adw. Z. W. od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w (...)) kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W świetle tej regulacji, cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być wobec

tego osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może rozstrzygnąć w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Jednocześnie przypomnieć należy, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i jego rolą nie jest korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. wskazując, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania na podstawie art. 379 pkt 5 k.p.c.

Powód jako alternatywną przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy w ramach bezpośredniej kontroli kasacyjnej bada jedynie nieważność postępowania przed sądem drugiej instancji. Badanie nieważności postępowania przed sądem pierwszej w zasadzie uchyla się spod kognicji Sądu Najwyższego, może nastąpić wyjątkowo, w sposób pośredni, gdy skarżący w ramach drugiej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) zarzucił sądowi odwoławczemu naruszenie art. 378 § 1 lub art. 386 § 2 k.p.c. przez nieuwzględnienie nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1997 r., I CKN 825/97, OSNC 1998, nr 5, poz. 81; z dnia 23 lutego 2005 r., III CK 323/04; z dnia 8 października 2009 r., II CSK 156/09; postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 16 listopada 2006 r., II CSK 177/06). W podstawach kasacyjnych skarżący nie zarzucił naruszenia wskazanych przepisów, co powoduje, że zarzut nieuwzględnienia przez sąd apelacyjny nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji jest nieskuteczny.

Odnosnie do nieważności postępowania przed sądem drugiej instancji zauważa się, że sąd nie ma obowiązku uwzględnienia każdego usprawiedliwienia nieobecności strony oraz wniosku o odroczenie rozprawy, także rozprawy

apelacyjnej (wyrok SN z 27 kwietnia 2006 r., II UK 166/05). Pozbawienie strony możliwości obrony swych praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. polega na tym, że strona na skutek wadliwości procesowych sądu lub przeciwnika nie brała udziału w całym postępowaniu lub jego znacznej części. Ocena w tym względzie musi uwzględniać całokształt okoliczności sprawy. Nie dochodzi do nieważności postępowania, gdy strona podjęła czynności w postępowaniu (postanowienie SN z 25 czerwca 2019 r., II CSK 684/18). Prawo do obrony swoich praw w postępowaniu nie obejmuje bezwzględnej gwarancji osobistego uczestniczenia w każdej rozprawie, zwłaszcza w sytuacji, gdy strona przedstawiła swoje stanowisko w pismach na wcześniejszych etapach postępowania, w tym w apelacji, i jest to wystarczające do dokonania merytorycznej kontroli orzeczenia sądu I instancji (postanowienie SN z 29 sierpnia 2019 r., V CSK 94/19). Należy także zauważyć, że z art. 5 k.p.c. i art. 212 § 2 k.p.c. nie wynikają powinności sądu o charakterze ogólnego obowiązku udzielania w każdym wypadku pouczeń osobom stającym przed sądem, tylko dlatego, że występują bez profesjonalnego pełnomocnika. Udzielenie pouczenia zależy od oceny i uznania sądu uwiarygodnionego konkretną sytuacją procesową i staje się powinnością sądu tylko w sytuacjach zupełnie wyjątkowych, kiedy zachodzi potrzeba zapobieżenia nierówności podmiotów toczącego się postępowania, a więc wówczas, gdy strona z uwagi na swoją nieporadność i stopień skomplikowania sprawy nie jest w stanie zrozumieć istoty prowadzonego postępowania i podjąć w związku z tym stosowne czynności procesowe (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2015 r., II CSK 690/14, nie publ.).

W art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., dotyczącym przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, chodzi o łatwo dostrzegalne, mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy uchybienia przepisom prawa. Według utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu powołanego przepisu tylko wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa albo wydane zostało w wyniku dostrzegalnej w sposób pewny i niewątpliwy bez potrzeby głębszej analizy jurydycznej błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego

2011 r., I PK 237/10, 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, 24 lutego 2012 r., V CSK 225/11, 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15). Przytoczone przez skarżącego okoliczności wskazujące na takie elementarne błędy orzecznicze powinny prowadzić do jednoznacznego wniosku, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2005 r., II CZ 89/2005, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 2004/06, i z dnia 24 lutego 2006 r., IV CSK 8/06). Analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej nie pozwala przyjąć, by była ona - w powyższym rozumieniu - oczywiście uzasadniona.

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym stanowił art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (tj.: Dz.U. z 2018 r., poz. 1184) oraz § 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt 6 i § 16 ust 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tj.: Dz.U. z 2019 r., poz. 18).